

29. 09. 2023 Delo

Stran/Termin: 16

Naslov: Ko industrijska kultura postane zanimiva in seksi

Naklada: 19.752,00

Avtor: Anja Intihar

Površina/Trajanje: 924,33

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: MREŽA RUK

Ko industrijska kultura postane zanimiva in seksi

Festival Betrib Okrogle mize, razstave ter glasbeni dogodki bodo preplet tradicije in svežih idej

Festival industrijske kulture *Betrib*, ki ga v Idriji organizira Zavod ID20, se bo tokrat ukvarjal s temo odsluženosti. Marsikdo ob misli na sive in dolgočasne industrijske objekte dobi prav to asociacijo, a bo na *Betribu* danes in jutri (idrijska) industrijska dediščina odstrta na čisto drugačen, svež način.

ANJA INTIHAR

Festival *Betrib*, ki je sofinanciran v okviru *Evropske prestolnice kulture GO! 2025*, bo potekal v topilnici Hg. V dveh dneh se bodo zvrstili zanimiva predavanja, pogovori, razstave, instalacije in glasbeni nastopi. Direktor ter soustanovitelj Zavoda ID20 Matevž Straus je povedal, da so pri zasnovi festivala hoteli predvsem domače lokalno okolje spodbuditi k razmišljanju o industriji in življenju z njo, ne da bi v to vpletali (odvečno) nostalgijo. Glavna tema bo tehnologija in življenje z njo, kako spreminja našo kulturo, odnose in način bivanja.

Prvo dejanje *Betriba* bo petkova okrogla miza *Industrijska kultura – Kaj in kako dolgo še?*, na kateri bodo poznavalci razpravljali o tem, kaj v 21. stoletju ostaja za posameznimi industrijskimi območji, ki so oblikovala edinstveno kulturo, zasidrano v vrednotah delavskega razreda, solidarnosti in tehničnega znanja. Ta kulturna tkanka, kot so v povabilu zapisali organizatorji, vključuje kolektivne športe, punkovsko glasbo in industrijske prostore. Sogovorniki bodo poskušali najti odgovore na vprašanja, kaj je danes ostalo za vsem omenjenim, kako industrijska kultura oblikuje evropsko pripoved, odseva migracije, družbene ambicije ali okoljske kompromise. Za iskanje odgovorov bi težko našli primernejše mesto od Idrije. Zaradi rudnika in poznejšega industrijskega razcveta je bilo mesto od nekdaj zibelka znanja, delavskih vrednot in talenta.

Drug pogovor se bo vrtel okrog omenjene odsluženosti, izrazi to človeškega problema, v nara-vi ta pojem namreč ne obstaja. O industrializaciji in množični proizvodnji, ki sta pospešili rojevanje novega ter odsluženost starega – prostorov, idej, običajev –, bosta razpravljala »domačin« Sergej Hvala - Sneti, ki se desetletja ukvarja s tehnologijo in od blizu spremlja spremembe, ki so se zgodile tudi oziroma predvsem zaradi nje, ter Primož Krašovec, ki secira zgodovino ekonomije, ideologije, države in kapitalizma ter razume, kam vodi »odvečnost vse večjega dela prebivalstva« .

Bo čipko leta 2060 klekljala robotka?

Zanimivo bo predavanje umetnice in akademske raziskovalke Maše Jazbec, ki bo v Idrijo pripeljala humanoidno robotko Lili, za katero so razvili več izobraževalnih in demonstrativnih aplikacij. Matevž Straus je poudaril, da je namen takšnih izobraževanj spodbuditi širšo javnost k razmišljanju zunaj ustaljenih okvirov, ko gre za uporabo robotov v naši družbi. Glasbena poslastica bo petkov koncert treh (neodsluženih!) kantavtorjev različnih generacij, Vlada Porediša, Primoža Siterja in Draga Misleja - Mefa, ki jih povezujejo družbeno ogledalo v glasbi, aktivizem v skupnosti ter predvsem pogum, da si upajo na glas povedati, kar mora biti izrečeno. V soboto bo topilnica čez dan odprta za ogled razstav in instalacij. Obiskovalec bo najprej vstopil v četrto nadstropje ter se nato spuščal nižje. Aluzija na rudniški jašek in hod knapov v globino je morda naključna ali pa ne. Večerni glasbeni program – edini plačljiv, preostali dogodki so brezplačni – prinaša najprej nastop pianista in skladatelja Roka Zalokarja ter eksperimentalne harfistke Rouge-Ah, nato bodo na vrsti Otis in Paul Lution, Nitz in Elias.

V Zavodu ID20 so že s prvim *Betribom* poskušali odpraviti nekaj predsodkov o pustih ostalinah nekih drugih časov, kar naj bi bili prazni industrijski objekti. »Industrija je lahko atraktivna, zanimiva in

seksi,« je prepričan Matevž Straus. Ciljna publika, ki jo s festivalom naslavlja, ni ena sama, temveč nagovarjajo celotno lokalno prebivalstvo. Tiste, ki niso obremenjeni s preteklostjo, in starejše, ki jim poskušajo približati izzive in priložnosti umetne inteligence ter tehnologije kot take. Ne nazadnje so si le redki, če sploh kdo, zastavili vprašanje, kaj se bo s čipko, na katero je Idrija z razlogom ponosna, dogajalo leta 2060. Jo bodo še ustvarjale le človeške roke, in če ne, bo obstajala neskončna čipka, klekljana pod prsti robotke?

- Festival industrijske kulture bo potekal ob podpori GO! 2025 in v sodelovanju s CUDHg Idrija.
- Vsi dogodki razen sobotnih glasbenih nastopov so brezplačni.
- Akademska raziskovalka Maša Jazbec bo v Idrijo pripeljala humanoidno robotko Lili.

V dveh dneh se bodo zvrstili zanimiva predavanja, pogovori, razstave, instalacije in glasbeni nastopi.

Iskanje igle v kopici sena – z robotsko roko.
FOTO MREŽA CENTROV RAZISKOVALNIH UMETNOSTI IN KULTURE

Kompleks idrijske topilnice je bil ena od središčnih točk pridobivanja živega srebra. FOTOGRAFIJI ARHIV ID20